

Către: **Membri ai Grupului de Lucru al
Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător**

Nr. 15/21-AP din 14.06.2021

Ref.: Poziția EBA Moldova la analiza impactului de reglementare la proiectul hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Listei produselor alimentare provenite din lanțul alimentar scurt

Stimați Membri ai Grupului de Lucru,

Asociația Businessului European (EBA Moldova) adresează cele mai înalte considerațiuni și urmare examinării analizei impactului de reglementare la proiectul hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Listei produselor alimentare provenite din lanțul alimentar scurt și proiectul propriu zis, comunică următoarele.

În prim plan evidențiem faptul că în privința prevederii privind obligația de expunerea pe raft a produselor alimentare autohtone în proporție de cel puțin 50% din lungimea liniară a raftului comercial, în baza căreia a fost elaborată lista produselor alimentare provenite din lanțul alimentar scurt, există dubii rezonabile cât privește constituționalitatea prevederii respective, luând în considerare că aceasta încalcă în mod vădit angajamentele Republicii Moldova asumate în cadrul Acordului de Asociere RM/UE (art. 152), precum și angajamentele față de Organizația Mondială a Comerțului (art. 3 al GATT), care prevăd oferirea unui tratament pentru produsele importate nu mai puțin favorabil decât cel acordat produselor similare de origine națională.

Subliniem despre **lipsa expertizei compatibilității actului normativ cu legislația Uniunii Europene** din nota informativă la proiectul HG precum și analiza impactului de reglementare. Menționăm că din 2018 în cadrul Comitetului de Asociere în configurația Comerț Republica Moldova – Uniunea Europeană, Comisia Europeană și-a exprimat îngrijorarea față de limitările propuse în Legea nr 231/2010, inclusiv expunerea pe raft a produselor alimentare autohtone în proporție de cel puțin 50% din lungimea liniară a raftului comercial. Considerăm că acest subiect privind aprobarea listei care vine să implementeze amendamentul din decembrie 2020 (expunerea pe raft de cel puțin 50%), fiind un subiect de sensibilitate majoră, urmează a fi discutat de către un Guvern plenipotențiar și nu unul provizoriu.

Aprobarea listei creează premisele discriminării producătorilor autohtoni, în special celor mici, a căror produse nu se vor regăsi în lista aprobată de Guvern și care se află într-o poziție mai vulnerabilă față de omologii săi mai mari și, astfel nu vor putea asigura implementarea prevederilor legale. Criteriul selectării în dependență de volumul producerii care va permite asigurarea livrărilor în magazine, nu este argumentat deoarece nu este clar care magazine, din care zonă geografică se vor lua în calcul (toată țara, o localitate, un magazin). Mai mult ca atât, aprobarea listei date va dezavantaja comerțanții mici, care posedă spațiu limitat pentru expunerea fiecărui grup de produse.

Adițional, subliniem că prin aprobarea amendamentelor propuse vor fi create condiții neechitabile pentru activitatea întreprinderilor mici și mijlocii, care se află într-o poziție mai vulnerabilă față de omologii săi mai mari și, astfel nu vor putea asigura implementarea prevederilor legale. Cu atât mai mult că sunt numeroase efecte negative al prevederii date asupra furnizorilor, comercianților și, nu în ultimul rând, asupra consumatorilor și a bugetului public național:

- Crearea unui mediu inechitabil în raport cu producătorii de produse nealimentare, pentru care nu sunt stabilite limitări;
- Crearea unor condiții neechitabile pentru activitatea întreprinderilor mici și mijlocii, care se află într-o poziție mai vulnerabilă față de omologii săi mai mari și, astfel nu vor putea asigura implementarea prevederilor legale. În acest sens va fi necesară asocierea micilor producători pentru a asigura acoperirea cererii/obligației contractuale față de comerciant;

EBA – European Business Association

30, Vlaicu Pârcălab Str. - MD 2012 Chișinău - Republic of Moldova

Phone: +373-22-907025 - Email: info@eba.md- www.eba.md

- Reducerea concurenței, productivității și competitivității de-a lungul întregului lanț de distribuție, îngreunarea și chiar blocarea fluxurilor de mărfuri în magazine;

Efecte asupra Furnizorilor:

- Întărirea poziției furnizorilor deja existenți și crearea barierelor de intrare pentru noi furnizori;
- Subminarea interesului comercianților pentru noi mărci de produse distribuite de furnizori noi, ceea ce indirect va conduce la imposibilitatea acestora de a concura cu mărcile cunoscute;
- Subminarea motivării furnizorilor de a investi, de a inova și de a-și crește eficiența sau competitivitatea.

Efecte asupra Comercianților:

- Limitarea sortimentului de marfa expus pe rafturi pentru toți comercianții;
- Comercianții vor fi nevoiți să suporte costuri suplimentare pentru depozitarea și manipularea mărfurilor;
- Cu cifră de afacere mai mică, dar cu costuri suplimentare pentru personalul din magazine, comercianții vor fi puși în situația în care să-și sisteze activitatea;
- Comercianții sunt obligați să-și reanalizeze politicile comerciale, să renegocieze contracte în mijlocul desfășurării acestora;

Efecte asupra Consumatorilor:

- Consumatorii vor plăti prețuri mai mari, ca urmare a creșterii adaosurilor nete aplicate de comercianți;
- Consumatorii vor fi constrânși de a procura doar produse autohtone, în schimbul produselor importate cu preț mai redus și calitate mai înaltă.
- Consumatorii vor plăti prețuri mai mari, din cauza reducerii concurenței prin preț între furnizori și între furnizori și comercianți;
- Consumatorii vor avea mai puțină posibilitate de alegere în privința magazinelor sau produselor;
- Limitarea accesului consumatorului la tipurile de branduri internaționale consacrate;

La AIR menționăm următoarele:

- Lista este elaborată fără a avea la baza vreo analiză, metodologie, abordare obiectivă și transparentă, ceea ce a generat reacții negative din partea mai multor părți implicate. În circumstanțele unor asemenea divergențe între diverse categorii de agenți economici este imperativ să se țină cont de abordarea echidistantă, nediscriminatorie față de toate părțile implicate, inclusiv situația producătorilor locali, tipurile de suport pe care statul RM le oferă în vederea susținerii și dezvoltării acestora, inclusiv în epoca tehnologiilor și digitalizării, grupurile de produse care se produc local în raport cu cele care se importă și care anume se bucură de cererea consumatorilor și din ce motive, calitatea dubioasă a unor produse locale în raport cu acele importate și motivele din care consumatorul decide să cumpere produsele de import – deși piața locală le produce, industriile care necesită o dezvoltare sistemică și suport din partea statutului, inclusiv produsele care deja se bucură de o poziție dominantă pe rafturi pe întreg teritoriul al RM;
- *La definirea problemei*, sunt făcute referințe la ”practici comerciale neloiale”, ”puterea de negociere”, referințe care considerăm a fi speculative, fără a aduce exemple concrete și a face referință la analizele Consiliului de Concurență, care este unica autoritate competentă în identificarea acestor practici comerciale neloiale;
- Totodată, considerăm că aprobarea listei nu va soluționa problema descrisă, or nu este clar în baza cărui studiu a fost demonstrat faptul că randamentul de 50% de utilizare a capacității de producere a întreprinderilor agricole, de procesare din Republica Moldova se datorează faptului că produsele acestor întreprinderi nu se regăsesc pe rafturile rețelelor;
- Se face referință la ședința din 21.05.2021, organizată de MADRM cu prezentarea informației eronate - DI Peter Michalko, Ambasadorul Delegației Uniunii Europene în MD nu a participat la această ședință, și informație necompletă – la ședință a participat **nu doar** EBA Moldova și Consiliul Economic pe lângă Prim-ministru dar și alte Asociații de Business și Asociații de profil – care s-au expus negativ asupra prevederii art. 21¹ din Legea 231/2010 inclusiv la riscurile emergente care pot apărea odată cu

implementarea listei. Colegii din alte asociații au comentat inclusiv conținutul irelevant al listei. (https://www.facebook.com/watch/live/?v=3018104525143016&ref=watch_permalink);

- Informația prezentată în domeniul sectorului producției din carne este irelevantă, odată ce carnea importată este utilizată nemijlocit pentru procesare și nu pentru comercializare în rețele; Într-adevăr, Moldova importă cantități importante de carne din Ucraina, Brazilia și țările UE. Subliniem că prețul mondial la carne dictează decizia procesatorilor de carne din MD privind importul cărnii sau achiziția acesteia de la producători autohtoni. Cu toate acestea, procesatorii mari, de regulă, epuizează mai întâi stocurile interne, achiziționând volumele de la producători autohtoni. Întru achiziționarea materiei prime în scop de procesare, procesatorul va achiziționa carnea autohtonă dacă prețul acesteia va fi competitiv în raport cu cel de import, de asemenea dacă volumele achiziționate se conformează cu sezonietate/cererea de pe piață care determina volumul de procesare. Altfel, procesatorul va importa luând în calcul calitatea și prețul stabilit pe intern precum și de partenerii acestuia de țările sus-menționate sau/si alte țări. Una din prioritățile de dezvoltare a sectorului agroalimentar pentru instituțiile de ramură (MADRM) ar trebui să fie dezvoltarea și susținerea fermelor, producătorilor de carne, inclusiv a tehnologiilor, laboratoarelor, sistemelor de trasabilitate, control al bolilor etc, astfel încât să fie asigurată de RM calitatea necesară, sezonietatea, precum și prețul în raport cu cel din Regiune/Mondial, acestea fiind elementele imperative care influențează decizia procesatorilor autohtoni. În altă ordine de idei, procesatorii vor analiza necesitatea achiziției de materie primă ținând cont de prețul oferit pe piața internă, sezonul în care are loc achiziția precum și calitatea cărnii achiziționate, inclusiv toate cheltuielile de logistica (transport, păstrare (frigider), etc); Oricum, în pofida celor menționate mai sus – rețele internaționale și locale preferă să comercializeze carne refrigerată/proaspătă - produsă de producători autohtoni
- Cu privire la producerea lactatelor în RM, este necesară o analiză privind capacitatea întreprinderilor producătoare de lapte și produse lactate în asigurarea cantității necesare de produse lactate calitative pentru acoperirea cotei de cel puțin 50% pe raft, precum și a exporta pe piața UE, în condiția în care stocul de animale (bovine) este redus, existând și cazuri când unii producători au achitat penalități pentru nelivrarea cantității solicitate conform clauzele contractuale cu rețele. Amintim că, în iunie 2021 Comisia Europeană a decis să includă Republica Moldova în Colonița C a Anexei nr. I a Regulamentului 605/2010 care se referă la cerințele sanitar-veterinare pentru domeniul sănătății animalelor și pentru certificare la importul produselor lactate în UE, astfel produsele lactate pot fi exportate pe piața UE;
- *La costuri* privind aprobarea proiectului, urmează a fi incluse cheltuielile sectorului privat, în special întreprinderi mici și mijlocii care vor trebui să-și ajusteze producerea și să se conformeze cu standardele și cerințele de calitate impuse de rețele pentru a asigura conlucrarea cu acestea. Considerăm că și statul ar trebui să vină cu un suport pentru susținerea producătorilor autohtoni mici, măsuri care derivă din strategiile naționale în domeniul agroalimentar, prin care se prioritizează dezvoltarea unor sectoare anumite, categorii de produse;
- *La capitolul implementarea și monitorizarea.* Nu este clar cum va fi monitorizată norma privind asigurarea produselor autohtone a cel puțin 50% din raftul comercial, precum și lipsa normelor de aplicabilitate și control, cum acestea urmează a fi stabilite în practică. În special cum va fi efectuat controlul în magazine de cartier și alimentarele din sate, regiuni;
- *La Capitolul consultarea.* Atenționăm asupra nerespectării **principiului asigurării transparenței, publicității și accesibilității**, prevăzut în art. 3 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, or lista produselor alimentare, care cad sub incidența obligației de expunere pe raft a cel puțin 50% de produse autohtone, a fost discutată de MADRM selectiv și doar la insistența EBA Moldova a fost discutată cu rețele, dar că tardiv. Odată ce autorul a solicitat expunerea atât asupra AIR la proiect cât și asupra proiectului propriu zis, considerăm imperativă prezentarea succintă a poziției autorităților de resort (MEI, MF, MJ, ANSA) și în mod obligatoriu prezentarea expertizei CNA și avizului Consiliului Concurenței, care anterior s-au expus negativ la această prevedere.

La proiectul Hotărârii de Guvern:

- În pct. 1 al HG este menționat că se aprobă Lista produselor alimentare provenite din lanțul alimentar scurt care urmează a fi plasate **în rețelele comerciale** în proporție de cel puțin 50% din lungimea liniara a raftului comercial, **prevedere care vine în neconcordanță cu legislația primară** (art. 21¹ din Legea nr. 231/2010) care prevede plasarea produselor alimentare în toate unitățile comerciale cu excepția celor ambulant;
- Pct. 2 al HG prevede intrarea în vigoare al actului normativ dat la data publicării, deși în AIR, la capitolul implementare și monitorizare este indicat că impactul se va resimți odată cu punerea în aplicare a prevederilor hotărârii Guvernului, adică la **1 ianuarie 2022**. Considerăm necesară o clarificare privind intrarea în vigoare a prevederii, precum și luarea în considerare riscul aditional pentru toate părțile interesate (atât producători cât și comercianți) privind timp redus în ajustarea la prevederile legii și pregătirea pentru suplینirea raftului liniar și asigurarea volumului/cantității de produse autohtone necesare pentru comercializare.

Reieșind din cele menționate, considerăm că analiza impactului de reglementare nu corespunde cu cerințele și rigorile Metodologiei de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative. Menționăm că piața internă și producătorii autohtoni urmează a fi sprijiniți fără încălcarea angajamentelor asumate de Republica Moldova față de principalul său partener Uniunea Europeană (AA/DCFTA), al angajamentelor asumate față de OMC (GATT), precum și încălcarea *principiul libertății comerțului*, garantat de Constituția RM (art. 9 și 126) cât și *principiul libertății contractuale a părților* stabilit de legislația civilă în vigoare.

Adițional, menționăm că în cadrul ședințelor tehnice, Ministerul Economiei și Infrastructurii a informat despre elaborarea de către GIZ a unui studiu privind impactul unor astfel de reglementări asupra pieței, precum și practica țărilor UE în acest context. **Reieșind din acest context considerăm oportună examinarea analizei date, precum și examinarea avizelor negative ale CNA și CC.**

Cu respect,

Mariana RUFA,
Director Executiv
Asociația Businessului European
Membru al Grupului de Lucru AIR